

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 3

87. ÅRGANG

8. FEBRUAR

1 9 7 5

Hva betyr det
å være katolsk?

(SIDE 35)

Hva betyr det
å tro etter Auschwitz
og Belfast?

(SIDE 36)

FASTEBREV FOR

Kjære troende,

Om få dager går vi inn i fastetiden. Askeonsdag med sin urgamle botsliturgi står for døren og, som jeg pleier å gjøre, henvender jeg meg til dere for å minne om hva Kirken venter av oss i denne tiden. Fordi vi i 1975 feirer Det Hellige År, får denne faste sin betydning ut over det almindelige. Pavens spesielle anliggende — som alle katolsk-kristne har gjort eller skulle gjøre til sitt eget — er *fornyelse og forsoning*. Og hvilken del av Kirkeåret er bedre egnet enn nettopp fastetiden til å gjøre disse anliggender til et personlig program? Indre fornyelse har alltid i kristen sammenheng vært uløselig knyttet til bot og omvendelse. Verden kan smile og ryste på hodet av disse begreper, men den som engang personlig har

gjennomlevd en slik lutringsprosess, vet at de, så langt fra å være kristelige floskler, er dyptplyvende og gripende realiteter. Den som vender seg til Gud i redelig erkjennelse av å være en synder i behov av tilgivelse og hjelp, vil oppleve den respons fra Oven som vil hjelpe ham til en ny livssituasjon, til en fornyet kontakt med Gud gjennom bønn og stille samtale. Derfra til forsoning er veien kort, selv om vi vet oss i konflikter som vi ikke av oss selv har kraft til å løse. «For intet er umulig for Gud.»

I fastetiden er det særlig ønskelig å avholde botsandakter, der de troende med den styrke fellesskapet gir i seg selv, finner kraft til å gå til skrifte — om behovet er til stede — og sammen priser Gud for den frelse han har lovet, ja gitt oss i Jesus

Kristus. Fra bispedømmet har vi i forbindelse med Det Hellige År sendt ut tekster og forslag til forsoningsgudstjenester som er særlig egnet til bruk i fastetiden. Måtte de også bli benyttet ut fra de lokale muligheter og behov!

Som alltid i fastetiden legger Kirken særlig vekt på den personlige forsakelse. Mange steder i verden er dette så visst ikke nødvendig, den gir seg selv. Men vi, som aldri har hatt det så godt, trenger sårt til å samle oss om denne sant kristne holdning, særskilt i disse 40 dager som leder opp til fordypelsen i Kristi korsfestelse og død. Derfor gjelder på Askeonsdag og Langfredag Kirkens fulle faste- og abstinensbud: d.v.s. alle troende skal da spise mindre og avholde seg fra kjøttmat. Dette bud gjelder

REDAKSJONELT

ET TÅPELIG TV-BILDE

Den 21. januar sendte Fjernsynsteatret ut en britisk produksjon, *Straffearbeid*. Hovedpersonen, en eldre arbeiderkvinne går gjennom dager — og netter — misbrukt og nedvurdert. På slutten av stykket er hun til skrifte (hun er katolikk), hun orker ikke lenger å elske sin øldunstenende mann. En prest hører skriftemålet, ikke særlig interessert. Han gir henne en bot, så og så mange bønner — og leser videre i sin avis. Ja, han leser faktisk avis i TVs skriftestol. La det være sagt, siden de fleste ikke har mulighet til å forstå en slik dumhet: Katolske prester kan sikkert ha mange feil, men de leser ikke aviser når de hører skriftemål. Det burde kanskje vært ett menneske i NRK man kunne spurt til råds om dette før det ble sendt inn i de tusen stuer som enda en trist sannhet om det triste livet vi må leve.

A. R.

1975

alle som har fylt 21, inntil det 60. leveår. Det tillates på disse to dager bare ett fullstendig måltid om dagen og et mindre morgen og kveld. Uttrykkene *fullstendig* og *mindre* må tolkes ut fra de normale spisevaner. Abstinensbudet gjelder alle som har fylt 14 år. Bortsett fra disse to dager er det overlatt hver egens fantasi og generøsitet å finne frem til en personlig botspraksis. Noen vil skjære ned på sitt forbruk av tobakk og alkohol eller øvrige nytelsesmidler. Andre vil foretrekke å gi avkall på nødvendige utslag av et ofte overfladisk underholdningsbehov, en makelig og lite kresen bruk av fritiden og hvilen. La det ikke skje, at noen inntar en nedlatende holdning til trosfeller som øver slike former for selvfornektelse! Den tid vi innsparer kan vi med rikt utbytte bruke til bønn, god religiøs lesning, rosenkransen, korsveiandakt, og ikke minst til beste for medmennesker i nød og ensomhet.

Som et særlig uttrykk for viljen til forsakelse, vil alle som er istand til det gi et bidrag til våre nordiske kirkers felles fasteaksjon, som Bispekonferansen i år har besluttet skal være til beste for et sårt tiltrengt landbruksprosjekt i det tørkerammede Øst-Nigeria, det tidligere Biafra. Nærmere redegjørelse herom vil bli offentliggjort i kommende nr. av «Broen», som vil ha innlagt en giroblankett til det bruk. Eller dere kan legge gaven i de bøsser som settes opp i våre kirker merket «Fasteaksjon».

Jeg ber Gud velsigne dere alle.

Gitt i Oslo

28. januar 1975.

† JOHN W. GRAN
Biskop

Mer om selve
fasteaksjonen
på side 40

En kloun

Tegneserien «Knøttene» foregår av og til foran en slags kiosk hvor den sinte jenta med det sorte håret gir psykiatrisk hjelp til en pris av 50 øre pr. konsultasjon. Forleden sa hun:

«Det var tider da man kunne isolere seg fra problemene. Så kom en dag da vi fikk vite hva som foregikk. Nå vet vi alt om alt unntatt hva som foregår.»

Slik er det med de fleste av oss. I forrige nummer gjorde jeg meg for eksempel en smule lystig over et innlegg om kvinnelige prester i 1912. På den tid da man trodde at man kunne isolere seg.

Idag vet vi mer om disse problemene. Vi synes vi er meget klokere. Er vi det?

Det forekommer oss at den gamle innsender må ha vært en stivbent og temmelig isolert mannsperson. Men tenk på hva folk om femti år vil finne for sitater fra dagens ST. OLAV. Det er niist.

Kort sagt: Vi er muligens flinkere i en del spørsmål, blant annet fordi vi vet mer. Men sammenhengene visste de om den gangen også.

Også?

Hva betyr det å være katolsk?

Biskop Hans L. Martensen i København skriver i en hilsen til danske katolikkers nye felles menighetsblad «Katolsk Orientering» noen ord om det å være katolikk:

«**H**vad betyder det at være katolsk? Ordet er svært at oversætte. I Folkekirken bruger man ordet »almindelig« — »den hellige, almindelige kirke«. Denne oversættelse er dog ikke helt tilfredsstillende — den bringer ikke alt det frem, som ligger i ordet »katolsk».

Ordret betyder katolsk: for helheden. Det siger noget om, hvor omfattende kirken er. Kirken er til for hele verden, for hele mennesket, og den omspænder hele sandheden. At være katolik vil sige at være sat ind i en stor sammenhæng, der langt overgår det, som jeg personlig kan fatte eller rumme.

Det katolske har budskab til alle mennesker i verden. Kirken sprænger de snævre rammer, som nationalitet, stand, race eller klasse sætter. Det betyder storhed og beskedenhed på same tid: storhed, fordi jeg som katolik er verdensborger og medlem af menneskehedens race. Ingen er udelukket. Kirken er beregnet for alle mennesker. Men samtidig betyder det beskedenhed: Kirken i Danmark tæller ikke mere end kirken i Afrika eller Sydamerika. Det er ikke os herhjemme, der skal bestemme over hele

kirkens udvikling. Det er ikke os alene, der skal afgøre, hvad der er katolsk. Der hører mange stemmer med i koret. Vi skal lytte til de andre. Vi er kun ét instrument i et stort orkester.

Det katolske har frelse for hele mennesket. Selv de ubevidste dybder i os selv, som den moderne psykologi giver os en anelse om — selv dybderne og mørket i os — skal forløses. Der er intet, der er udelukket fra den katolske frelse. Alt hvad der findes i mennesket skal forløses. Atter dette betyder storhed og beskedenhed. Det er noget stort, at hele mennesket skal frigjøres, — og dog må jeg hele tiden ydmygt indse, at jeg endnu er langt fra målet, og at der endnu er mangt og meget i min person, som ikke er forløst og ikke frigjort.

Endelig gjælder det om kirkens katolske tro, at den omfatter hele sandheden. Den gør det i kraft af Jesu løfte: »Når han, Sandhedens Ånd, kommer, skal han vejlede jer til hele sandheden«. Her er det virkelig store, der må gøre os helt små. Kirkens tro er altid langt større og mere omfattende end min egen personlige tro. Min egen erkendelse af sandheden er kun et brudstykke. Jeg skal nødvendigvis suppleres. Selv den største teolog er ikke sig selv nok. Selv den dybeste indsigt bliver til »hæresi«, dvs. sektærisk og ensidig, hvis den isoleres fra hele kirkens tro.»

Efter Auschwitz

«Vi husker en tid da vi ikke stil

Hva betyr det når kristne sier at de tror? Noen av dette blads lesere synes kanskje at påstanden ofte høres vel selvsikker ut. Av og til selvgod. De tenker ved seg selv: Hvordan er det mulig? Og som den katolske teologen Gregory Baum har de om nødvendig et mot-spørsmål: Hvordan er det mulig å tro efter Auschwitz og Belfast?

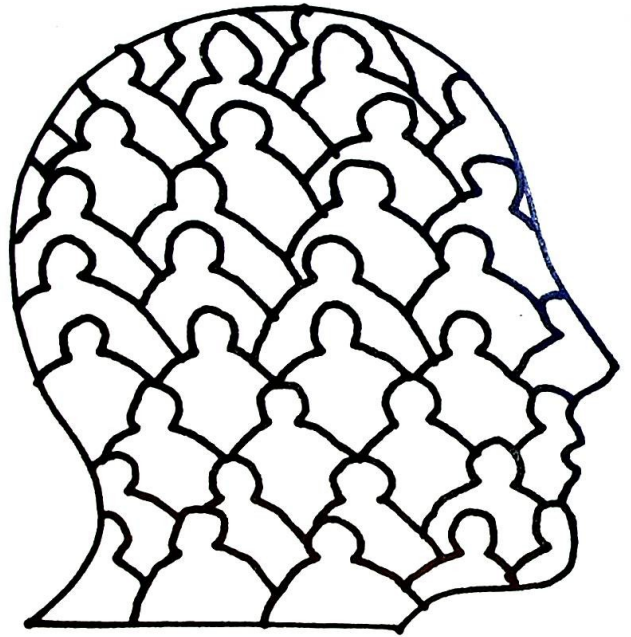
Hvordan går det an å leve med tanken på at det er en sammenheng og en mening i vår innfiltrede, brutale og plagede verden?

Pater Baum gjør et forsøk på å svare på dette i en artikkel han nylig skrev i *Commonweal*. Vi skal gjengi noe av denne artikkelen.

Han sier blant annet: Dagens kristne krever at troen betyr noe i deres dagligliv. Dagens kristne er sjelden interessert i fine formuleringer som beviser Guds eksistens, det som er viktig for dem er det lys Evangeliet kaster over deres egne liv, på samfunnets aktuelle problemer og på historien. Det er mer og mer vanskelig for kristne å tro hvis det budskap som forkynnes for dem viser til ting som ikke har noen forbindelse med deres egne erfaringer. Troen må gi mening til deres personlige og samfunnsmessige liv.

Mange kristne forlanger samtidig at troen forener dem med alle mennesker, over alt. Vi synes det er umulig å tro på et budskap som lukker oss inne i våre egne bekymringer og som ikke har noen forbindelse med andres lidelser og håp. Mer enn det, vi kan ikke godta en tro som betyr diskriminering av andre, troen har fått en økumenisk dimensjon, og Belfast har blitt et trist og urovekkende symbol. For selv om den sosiale uretten i Nord-Irland og det katolske mindretalls protester i seg selv ikke har noe å gjøre med kirke og religion, så har striden mellom trossamfunnene skjerpet den politiske konflikten på begge sider. Lidelsene i Belfast avslører den maktkamp og den menneskeforakt som er til stede i strider mellom trossamfunn.

Vi kan idag bare tro hvis det kristne budskap gjør oss mer åpne mot andre og får oss til å gå sammen med andre i kampen mot urettferdigheten. Det er en global dimensjon i den kristne tro. Hvis den i prinsippet skiller oss fra de som tilhører andre religioner, kan vi

ikke lenger tro. Spesielt betyr det for mange av oss at vi ikke lenger kan fortsette som kristne troende hvis kristendommen hindrer oss i å godkjenne den jødiske tro som en ekte religion. Hvis vi skulle fortsette med å tro at jødene er blinde, at de ikke har noen plass hos Gud og at deres eneste redning ligger i å bli kristne, mister troen sin mening for oss. Efter Hitler-tiden og masse mordet på seks millioner jøder kan vi ikke lenger slutte oss til en religion som later som om ikke jødefolket eksisterer. Vi vet selvfølgelig at kristendommen ikke er ansvarlig for Auschwitz. Men samtidig vet vi at Hitlers galskap slo rot på en universell sykdom som bl. a. bygget på de kristnes gamle tanker om at jødene var blinde og onde.

Noen lesere vil reagere skarpt mot disse tanker, sier Baum. Hvilken rett har vi til å stille krav til den kristne tro? Forsøker vi ikke på den måten bare å undergrave Guds ord til oss? Mitt svar er bare at disse krav stilles av kristne efter en lang, indre reise. Vi husker en tid da vi ikke stilte slike krav. Men siden har noe hendt oss, vi har møtt ondskapen i verden med nytt mot, vi

itz og Belfast

krav, men siden har noe hendt oss»

har hatt en ny religiøs erfaring, vi har lest om igjen den hellige skrift og vi har tenkt gjennom vår tradisjon. Derfor er våre krav bare frukt av kristen erfaring. Vi ser at den guddommelige sannhet som ble åpenbart i Jesus er en frelsende sannhet.

Hvordan oppfatter jeg det kristne budskap og hva tror jeg — etter dette århundrets forbrytelser? spør Gregory Baum. Han begynner med det han kaller de negative symboler i Bibelen. Fordi verden skader og ødelegger så mange mennesker, må vi tenke gjennom hva *synd* er. Vi leser om det slaveri jødene levte i før Gud førte dem vekk, vi hører om ærgjerrige og makt-syke herskere. Profetene viser oss synd som en personlig overtredelse, synd som kollektiv blindhet og synd som gruppe-egoisme. Beretningene om Jesus viser oss forskjellige sider av menneskers synd — deres motstand mot sannheten, uviljen mot å kjenne seg selv, uviljen mot å gi avkall på makt og privilegier. Jesus talte mot legalisme, klerikalisme og selvgodhet som de onde ting som ødelegger det ekte religiøse liv og hindrer Åndens arbeide. Den kristne lære er altså rik på negative symboler. De åpner våre øyne for realitetene og stopper oss i overfladisk å regne med denne verden som et fredelig og bugnende sted. De gamle symboler om synden minner oss om at det lille barn ble født i en syndig verden. Vi prøver å presse på barnet vårt pengebegjær, våre karriere-tanker, de skjulte og ikke fullt så skjulte tanker om rasemotsetninger, individualismen og elite-tenkningen i den vestlige kultur. Det er bare det at vi alt for ofte glemmer disse realiteter.

Men dette er ikke hele historien om menneskenes liv. Evangeliene gir oss også andre symboler og viser Guds frelsende virke i det som skjer. Kvinner og menn, hvor de enn er, er ikke overgitt til fremmede makter og krefter, de er kalt til og gitt makt av Gud til å skape et liv som svarer til den guddommelige plan. I Kristus har vi det virkelige tegn på Guds seier over det onde. Overalt hvor det er mennesker, kjemper de med synd. Men hvor det er synd, er det samtidig nåde, ja, det er mer nåde enn synd. Mennesker kalles og styrkes av Gud for å kjempe for frihet, rettferdighet og fred. Guds seier over mørkets makter er til stede i det kristne fellesskap

og virker i menneskenes historie. Dette er det Guds rike jeg tror på.

Regner vi med begge disse serier med symboler, ser vi at Evangeliet både betyr en dom over oss og kraft til et nytt liv. Det gir våre liv mening på den måten at vi ser vår personlige kamp og den større samfunnsmessige utvikling som del av et stort drama. Selv når vi blir ødelagt, er ikke dette slutten, Kristus har vist oss at Gud har det avgjørende og siste ord.

Det som gjør det å tro vanskelig og av og til umulig er det ondes nærvær og visse, konkrete, historiske begivenheter, skriver Baum. Og han sier (for å fortsette vårt nødvendigvis knappe utdrag): I en slik verden som vår, er det vanskelig å holde fast ved den tanken at Gud er god og at Gud er til stede i historien som kjærlighet og frelse. Det er ofte vanskelig å tro at det som skjedde med Jesus var Guds avgjørende seier over mørkets makter. Verden fortsetter jo med å være ond mot mange. For å forene den kristne tro om at Jesus er Herren med dagens realiteter, understreker nålevende teologer mer og mer Kristi annet komme. Alt forblir ufullendt før dette har skjedd.

Kan vi tro etter Auschwitz?

Pater Baum skriver — og vi beholder en liten bit av originalteksten:

«I am writing this article after participating in a New York Conference on Theology after the Holocaust. After Auschwitz, Rabbi Irving Greenberg said, there is no room for «untroubled theism». An easy belief in God without confronting the ocean of misery which this God seems to permit is not a truly religious response. We may not always be able to give an affirmative answer to the question whether we believe in God, but when our affirmations fail us, we realize that we are gripped by the inability to believe precisely because we hope for the Kingdom and are unable to reconcile ourselves with so much evil. There are moments when we have faith and moments when we live out the quest for faith, and both are moments of divine grace.»

Det er ikke mye blind selvsikkerhet i en slik tro, bare stor ærlighet.

Age Rønning

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER		Sille messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olaus kirke</i>	lørd.: 19.00	—	—
Akersveien 5	sønd.: 9.30	11.00	—
tlf. 20 72 26 - 20 72 44	19.00	—	—
<i>St. Hallvård kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35	11.00	—
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00	11.00	—
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	9.00	—	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	11.00	9.30	—
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587	—	9.30	—
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45	—
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	9.00	11.00	19.00
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30	—
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00	—
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45	—
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvg. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00	—
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00	—
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381	9.00	11.00	—
KRISTIANSAND S: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 255	—	11.00	—
LILLEHAMMER, <i>Mariakirken</i> , lørd.: 18.00	—	—	—
Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550	sønd.: 10.00	—	—
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	9.00	11.15	—
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 41 038	—	11.00	—
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyeveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45	—
Eikeli kirke	19.00	9.30	—
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.30	10.45	—
TØNSBERG: <i>St. Olaus kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	9.30	10.45	—
TRONDHEIM: <i>St. Olaus kirke</i> , Prinsensgt. 2a2	8.45	11.00	—
Biskopen og prestegården, tlf. 21 214	19.00	—	—
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670	6.15	—	—
KRISTIANSUND N: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00	—
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehus</i> , Jernbanegt. 29	—	11.00	—
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00	—
ALESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00	—
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	19.30	11.00	—
<i>St. Elisabethsøstrene</i> , Mellomvn. 47, tlf. 81 487	8.00	—	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 783	8.15	10.30	—
HAMMERFEST: <i>St. Mikal kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII)	19.00	11.00	—
<i>St. Elisabeth Institutt</i> , tlf. 11 392)	8.00	—	—
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30	—
NARVIK: <i>Den svenske sjømannskirke</i> , Prestebolig: Einervegen 7. Tlf. 41 634	—	11.00	—
SELFORS: <i>Vår Frelseres kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072	—	11.00	—

ET PROGRAMSKRIFT

Katolikker og jøder

«Alt det som åndelig og historisk knytter Kirken til jødedommen, fordømmer enhver form for antisemittisme og diskriminasjon som stridende mot selve kristendommens ånd,» heter det i et nytt dokument om forholdet mellom den katolske kirke og jødedommen. Teksten kan regnes som et programskrift: I oktober i fjor opprettet pave Paul VI en kommisjon som skal arbeide for bedre forhold mellom jøder og katolikker. Kardinal Jan Willebrands er leder for kommisjonen som er tilknyttet Sekretariatet for kristen enhet. Denne teksten er den første frukt av kommisjonens arbeid, og det er blitt et dokument av overveiende praktisk art. Under det annet Vatikankonsil gav Kirken klar beskjed om sitt prinsipielle standpunkt — i kapitlet om jødedommen i erklæringen «Om de ikke-kristne religioner». Nå, 9 år senere, synes man tydelig det er på tide å la prinsippene få uttrykk i praktisk handling. Dessuten har antisemittismen på skremmende vis begynt å gjøre seg bred igjen, og det er nok en grunn til å minne om Kirkens syn.

For at jøder og kristne skal kunne leve sammen som brødre, må de kjenne hverandre, og oppfordringen til å skaffe seg sann kunnskap om hverandre er et av hovedpunktene i dette dokument som ST. OLAV her gjengir.

I innledningen minner man om Konsilets erklæring om Kirkens forhold til de ikke-kristne religi-

oner — «Nostra aetate». Punkt 4 i denne erklæringen danner en milepel i historien om forholdet mellom jøder og kristne. Den historiske bakgrunn for erklæringen er minnet om jødeforfølgelsene og massakrene like før og under annen verdenskrig.

Skjønt kristendommen er utsprunget av jødedommen og skylder den viktige elementer i både tro og gudstjeneste, så ble den kløft som skilte dem, stadig dyper slik at kristne og jøder til slutt knapt kjente hverandre. Etter to tusen år som har vært preget av altfor mye gjensidig uvitenhet, mistillit og fiendskap, betyr Konsilets erklæring en oppfordring til å slå inn på forståelsens og vennskapets vei, og i mange land har man også tatt skritt i denne retning. Derfor er det i dag lettere å se hva som trenges for å få i stand et nytt forhold mellom jøder og kristne. Det ser ut til at tiden er inne for å komme med noen konkrete råd, i håp om at de vil hjelpe Kirken til å sette Konsilets tanker ut i livet.

Idet vi henviser leseren til konsildokumentet, nøyer vi oss her med å minne om at alt det som åndelig og historisk knytter Kirken til jødedommen, fordømmer enhver form for antisemittisme og diskriminasjon som stridende mot selve kristendommens ånd og mot menneskets verdighet. Det som binder jødedom og kristendom sammen, forplikter dessuten til større gjensidig forståelse og aktelse. Spesielt på det praktiske

plan må de kristne sørge for å skaffe seg bedre kjennskap til jødedommen og jødenes syn på seg selv og sin religion.

Kommisjonen tar så for seg noen områder der man kan gjøre noe rent praktisk: i samtale, i liturgi, i oppdragelse og undervisning, i samarbeid.

Samtale.

Sant å si har forbindelsene mellom jøder og kristne sjelden nådd lenger enn til enetalens stadium. Vi må herefter få i stand en samtale som fortjener denne betegnelse. Det forutsetter at man virkelig ønsker å lære hverandre å kjenne og å utdype kjennskapet, og da er samtalen et førsteklases middel. Vilkårer er bare at man godtar og respekterer den andre slik han er, fremfor alt hans tro og religiøse overbevisning.

Ut fra det oppdrag Kirken har fått, må den forkynne Kristus, heter det videre, men for at dette vitnesbyrd ikke skal krenke jødene, må katolikkene leve sin tro og forkynne den med den største respekt for religionsfriheten. De må forsøke å forstå de vanskeligheter som

jødene med sitt rene og opphøyede gudsbegrep føler overfor Kristusmysteriet. På dette område er det fremdeles mye mistenksomhet, arv fra en sørgelig fortid. De kristne må vite å ta sin del av ansvaret for dette og prøve å rette på det i fremtiden.

Ved siden av vennskapelige samtaler trenges det også mer dyptgående studier. Kyndige folk bør komme sammen for å studere de mangfoldige problemer som knytter seg til det grunnleggende i jødedommen og kristendommen. Skal man i dette arbeidet unngå å såre sine samtalepartnere, trenges ikke bare vidsyn og stor åpenhet, men også takt og kritisk innstilling til egne fordommer.

Bønn og meditasjon i fellesskap er også et virksomt middel til å få den ydmykhet, den åndens og hjertets åpenhet som er så nødvendig når man vil kjenne seg selv og andre.

Liturgi.

Først og fremst må man være klar over det som knytter jødisk og kristen liturgi sammen, sier kommisjonen. I begge tilfeller er

det et livsfellesskap som drevet av Guds kjærlighet tjener Gud og mennesker. Med tanke på forholdet mellom jøder og kristne er det viktig å ha kjennskap til de elementer i liturgien som er felles, og der Bibelen har en fremtredende plass.

Man må gjøre en anstrengelse for å få en bedre forståelse av de evige verdier i Det gamle testamente, for det er ikke blitt ugyldig ved Det nye testamentes senere tolkning. Det er snarere slik at Det nye testamente gir Det gamle dets fulle betydning, for begge testamenter belyser og forklarer hverandre. Å vite dette er særlig viktig i dag da liturgien stadig oftere lar oss få høre gammeltestamentlige tekster.

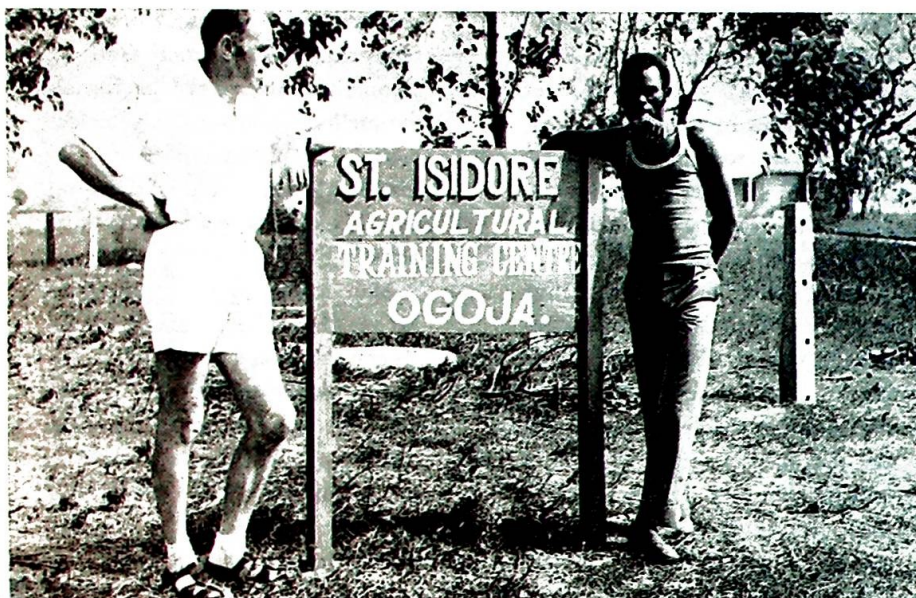
Uten å legge skjul på det egenartede i kristendommen, vil man i bibelkommentarer legge vekt på sammenhengen mellom vår tro og jødenes tro under den gamle pakt med dens løfter. Vi tror at disse løfter ble oppfylt ved Kristi første komme, men vi venter stadig den fullkomne oppfyllelse av dem ved Kristi gjenkomst i herlighet ved tidenes ende.

En del tekster i Det nye testamente synes å sette jødefolket i et ugunstig lys. Da må prekenen forklare deres rette mening, og de kristne må få tilstrekkelig opplysning til å forstå hva disse tekstene virkelig sier, og hva de betyr for de troende i dag.

Meget kan gjøres av dem som oversetter bibeltekster til liturgisk bruk. Naturligvis kan man ikke endre Bibelens tekst, men ved hjelp av eksegetisk forskning må man prøve å få frem tekstens egentlige mening. (Som et eksempel nevner kommisjonen bruken av ordet 'jøde' i Johannesevangeliet. Mange steder ville 'jødenes ledere' eller 'Jesu motstandere' gi bedre uttrykk for evangelistens mening, og det rammer ikke jødene som folk.)

(Forts. s. 46.)

Her skal selve senteret bygges (tilvenstre pater O'Carroll).

FASTEAKSJONEN

Selv om den store FAO-konferansen i Roma ifjor høst ikke ga de helt store praktiske resultater, så kom det likevel tydelig frem på konferansen at landbruket i utviklingslandene må få høyeste prioritet. Skikkelig ernæring er forutsetningen for enhver utvikling. Den Nordiske Bispekonferanse har derfor også i år godkjent et landbruksprosjekt som gjenstand for Fasteaksjonen. Landbrukssettet vi skal konsentrere oss om ligger i Øst-Nigeria — det tidligere Biafra — i et folkerikt distrikt som heter Ogoja og inkluderer stammene Ibo, Hausa og Yoruba, d.v.s. mange millioner mennesker.

Biskopen av Ogoja, Dr. McGettrick, har i hele sin tid i bispedømmet vært engasjert i utviklingsarbeid og hans sekretær, pater William O'Carroll, har likeledes lang erfaring med hensyn til utviklingsprosjekter og deres gjennomføring. I 1970 lanserte Nigeria sin nasjonale utviklingsplan for årene 1970—74 med et budsjett på (Naira) 3192 millioner hvorav 3000 millioner måtte skaffes tilveie fra andre lands utviklingshjelp.

Den viktigste post i den nasjonale plan var gjenoppbygging og rehabilitering etter den ødeleggende borgerkrig i 1967/68. Lenge før den tid, allerede i 1930, begynte den katolske Kirke sitt arbeid i Ogoja, først med legemisjonærer, senere med skolevirksomhet. Barneskoler og videregående skoler ble opprettet i de for-

skjellige landsbyer, og det ble også opprettet en lærerskole for utdanning av lokale lærere. Imens fortsatte legene sin virksomhet, og i 1945 fikk bispedømmet til disposisjon 650 acres land hvor det på 50 acres ble bygget et behandlingssentrum for de spedalske.

Sammen med irske Mariasøstre behandlet nigerianske søstre under legenes ledelse tusenvis av pasienter pr. år, ved sentret og ved forskjellige utestasjoner. I 1960 ble det så besluttet å bruke de gjenværende 600 acres land til et mønsterbruk hvor de spedalske som var istand til å arbeide kunne få opplæring i landbruk. Med hjelp fra det tyske MISEREOR kom mønsterbruket igang og var i full drift da borgerkrigen brøt ut i 1967.

Ogoja ble en av de første kampsoner og bruket ble okkupert avvekslende av regjeringstroppe og biafranere. Som en følge av dette ble bruket lagt øde og man kunne intet gjøre før i 1972 da de siste regjeringstropene forlot stedet. Igjen ba bispedømmet MISEREOR om hjelp, denne gang til bygging av en regulær landbrukskole. De spedalskes antall var blitt mindre og landbruksopplæring for den nigerianske ungdom i sin alminnelighet syntes å ha vært den viktigste oppgaven.

Regjeringen viste sin interesse for saken ved å yde \$ 5.000,— til byggearbeidene og påta seg endel av lærer-

(Forts. s. 45.)

Emily G. Holm:

«Dette er ikke

Hva vet vi egentlig om Det Hellige År. Jeg tenker ikke her på hva ekspertene — teologer og historikere — måtte vite, men hva du og jeg og vår nærmeste nabo vet.

Vi kan bruke et leksikon, en oppslagsbok, og får de korte tørre opplysninger:

«Jubelår, gammel jødisk skikk, avholdt hvert 50. år. Et besindelsens og frigjørelsens år. (Et sted med henvisning til 3. Mosebok, 25. kap. som i parentes bemerket godt kan anbefales til ettertanke i dette året: Du skal frigi dine slaver, du skal ikke gjøre din venn urett, du skal ikke kreve rente, eller beregne deg profitt, du skal ikke så og ikke høste, men ete det som marken gir deg.)

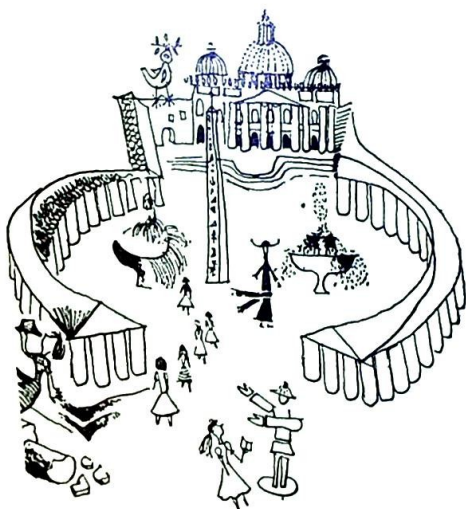
Videre: «skikken også adoptert av Den Katolske Kirke (ca. 1300) med et Hellig År, hvert 100 år, siden forandret til 50 år, og nå hvert 25. I dette år får katolikkene på visse vilkår fullkommen avlat.»

Det nevnes ikke i min oppslagsbok Hvilke vilkår, og det er kanskje det beste. Man taler meget lavmelt nå til dags om avlaten, om den overhodet nevnes.

Hva vi ellers har hørt og lest i de seneste måneder, dreier seg i det alt vesentligste om det å reise til Rom. Medlemmer av Komitéen for Det Hellige år har reist rundt en del og orientert menighetene, men det alt overskyggende poeng har vært pilgrimsreisene med turopplegg og priser. Komitéen har gjort en god jobb i denne forbindelse, men jeg er dødsens redd for at mange med meg er iferd med å miste det vi vagt trodde og håpet var den egentlige intensjonen.

ramme alvor, bare snakk»

Jeg skulle tro at de aller fleste — som i det hele tatt har brydd seg med tanken — har spurt seg selv om hva vi nå i grunnen skulle med et slikt år. Det inntrykk må jo etterhvert ha festet seg at det hele jo dreier seg om en slags gigantisk blanding av pilgrims- og turistreise.

Misforstå meg ikke: Jeg skulle gjerne selv reise om tid og økonomi tillot det. Men hør nå en gang: For dem — kan vi si heldige — som kommer til å reise, vil det bli en reise blott til lyst, en ren ferie og en bolt-ring i religiøse og andre forlystelser, som jeg ikke med min beste vilje kan forstå skulle tilsi noen grunn for «fullkommen avlat». Med andre ord: Leksikon eller ikke, *dette kan da ikke være meningen*. En tur til Rom i 1975 må være noe vi får *attåt*, et slags åndelig tilskudd til det året *virkelig skulle bety*.

Vi har fått et slags motto for dette året (forøvrig belyst i et hyrdebrev til å få forstand av, så langt tilbake som 20.10.1973 St. Olav 20/73, nem-

lig *omvendelse, fornyelse og forsoning*.

Rent bortsett fra dette Hyrdebrev og noen andre få og små lys i mørke, er jeg dødsens redd for at disse tre ordene er i ferd med å bli borte i reiseforberedelser. Og det forferdelige er jo at om all verden skulle finne på å reise til Rom i 1975, uten å ha disse tre ord in mente, og å gjøre noe med dem i sitt daglige liv, vil Det Hellige År, med alt det allerede har — og vil koste av krefter og penger, bli en total fiasko.

For meg er på en måte Det Hellige År blitt ramme alvor. Fra en ganske likegyldig innstilling om at dette angår meg ikke, hjulpet videre av en medfødt innstilling som sier meg at det er utrolig hva som kan brukes, og det finnes intet som er så «tusset» at det ikke kan benyttes til noe fornuftig, til en fast overbevisning om at hvis *jeg personlig* ikke gjør mitt for å helliggjøre dette året, har jeg latt meg påvirke av håpløsheten, lunkenheten og oppgittheten.

Med andre ord: Det Hellige År er vårt alles ansvar. Idet vi ikke bare

snakker om fornyelse, det har vi gjort i mange år nå, men ser at denne fornyelse har noe med hele vår holdning å gjøre, noe med vårt innerste vesen. At vi tar vår omvendelse alvorlig og ikke tror at en omvendelse en gang tilbake i tiden rekker for et helt liv, og at vi påtar oss det slit og det offer en virkelig forsoning innebærer.

Det er et gruelig program, som kan skremme vettet av de fleste. Men så vidt min forstand rekker kan jeg også skimte et utbytte: nemlig en viss frigjøring for meg selv, ved villighet til å frigjøre andre, en viss spenning ved å våge noe, sette noen inn på å virkeliggjøre et svakt håp.

Vi må ikke i skuffelsen — en skuffelse som jeg forstår mange følte — over at Julenattsmessen fra Rom ikke gav oss annet enn en slags estetisk opplevelse og intet annet, eller i giddeløshet eller maktesløshet skyve det hele fra oss som noe som ikke angår oss i det hele tatt.

La oss forsøke å virkeliggjøre årets intensjon, enten vi skal til Rom eller ikke: Gjøre Det Hellige År til et helt personlig anliggende.

EMILY G. HOLM

ST. OLAVS REDAKSJON

TELEFON 20.72.26

eller 28 95 18

Edith Stein

*E*n gang like før århundreskiftet slo en liten pike fast overfor en av sine kamerater: «Den som én gang lyver, blir aldri mer trodd, selv om han snakker sant!» Piken het Edith Stein. Hun skulle bli en av vårt århundres største kvinner, og disse ordene gir allerede noe av det dypeste i hennes karakter. Hele sitt liv var Edith Stein som en «sannhetsfakkell», er det blitt sagt. Hun var ikke bare en sannhetssøker, men et menneske som levde i sannheten, kjempet for den og døde for den.

Tørsten etter kunnskap, etter å finne sannheten om livet og verden, førte den unge jødiske studenten Edith Stein til filosofien, den førte henne til kristendommen, til den katolske kirke, den førte henne til klosteret og til sist i døden. Aldri kunne hun bøye seg for løgnen, selv ikke når den ble satt i system av makthaverne, og alltid var hun seg selv, usvikelig ekte og sann.

Som student ble Edith Stein snart helt oppslukt av filosofien, noe moren ikke var bare glad for. Hennes yngste var nok klok, men ikke from, og filosofien ville vel føre henne helt bort fra Gud. Og Edith regnet seg som ateist og radikaler. Hun kunne ikke tro på Guds eksistens, men hun kjempet for mennesket — for sosial rettferd, for kvinnens rettigheter og for demokrati.

Men først og sist søkte hun kunnskap, sannheten om livet og verden. I sine psykologistudier støtte hun stadig på henvisninger til filosofen Edmund Husserl og hans verk «Logiske undersøkelser», og en dag fikk hun boken. Det ble et avgjørende møte. Husserls fenomenologi var tingen, og Göttingen var stedet — «studentenes paradis, der man alltid filosoferte — både natt og dag, ved bordet og på gaten — og der det ikke er snakk om noe annet enn fenomenologi». Edith var overbevist om at Husserl var tidens filosof, og det som tiltrakk henne, var først og fremst den objektive arbeidsmetode på grunnlag av det prinsipp at sannheten er noe evig og uforanderlig, noe objektivt som eksisterer uavhengig av mennesket som tenker.

Når man ser den arbeidsbyrde Edith Stein påla seg som student, forestiller man seg uvilkårlig en ekte bokorm og fagidiot, men vennekretsen var stor både i Breslau og i Göttingen, og der ble det ikke bare diskutert og filosofert. Vitenskapen var nok hennes eneste kjærlighet og bøker hennes lidenskap, men Edith Stein var også en god og trofast venn, et varmt og levende menneske. Da verdenskrigen brøt ut, nølte hun ikke med å avbryte sine studier i hele to år for å arbeide i et lasarett.

Efter bestått eksamen ble den unge filosofidoktor Edith Stein ansatt som assistent hos Husserl, og hun holdt dessuten forberedende kurser i mesterens filosofi — «filosofisk barnehage» kalte hun det. Ved siden av fant hun tid til selvstendig filosofisk arbeid, og hun skrev avhandlinger som vakte fagfolks interesse. Husserl selv gav henne i 1919 denne attest: «Dr. philos. Edith Stein har skaffet seg en allsidig og dyptgående filosofisk dannelses, og hennes evner til selvstendig vitenskapelig arbeid og lærevirksomhet er hevet over enhver tvil. Skulle den akademiske løpebane bli åpnet for kvinner, så vil jeg på det varmeste anbefale henne.»

Konversjon.

Edith Stein hadde søkt sannheten der hun mente den var å finne, men hvor langt hun enn var nådd i filosofisk erkjennelse — noe endelig svar på livets største spørs-

mål har hun ikke fått. Noe nytt synes å vokse frem i henne, vakt til live av møtet med den lidelse og sorg verdenskrigen brakte. For ateisten Edith Stein var lidelsen bare noe negativt og ødeleggende, men så møter hun en kristen venninne som har mistet sin mann i krigen. Vel sørger hun dypt, men hun bærer sin sorg som en del av Kristi kors. Edith sier selv: «Dette var mitt første møte med korset og med den guddommelige kraft det gir dem som bærer det. I det øyeblikk brøt min vantro sammen, jødedommen bleknet og Kristus strålte frem.» Men ennå hadde hun ikke troen, og en lengre periode med for og imot fulgte. Edith bad ikke direkte om troens gave, men hun sier: «Min lengsel etter sannheten var en uavbrutt bønn.»

Sommeren 1921 fikk hun tilfeldigvis fingrene i en bok om Teresa av Avilas liv, skrevet av helgenen selv. Det ble igjen et avgjørende møte. Da Edith lukket boken, sa hun til seg selv: «Dette er sannheten.» — og nyttårsdag 1922 ble hun døpt i den katolske kirke. Hennes konversjon var en stor sorg for familien, og for første gang så Edith sin sterke mor gråte. Det kom allikevel ikke til noe brudd, og Edith gjorde alt for å vise sin mor at hennes kjærlighet var uforandret, og at hun fremdeles holdt sine fedres tro høyt i ære.

I verden, men ikke av verden.

Aller helst ville Edith straks gått inn i karmelitterordenen, for hun var viss på at klosteret var hennes rette plass. Men hennes åndelige rådgiver sa et absolutt nei, selv om han forstod hennes lengsel. Han skaffet henne én plass som lærer hos dominikanerinnene i Speyer, og der ble Edith Stein helt til 1931. I dette hus, der VERITAS stod som motto over døren, kunne hun i ro fortsette sitt vitenskapelige arbeid og utvikle seg religiøst.

Hennes tid var delt mellom bønn og arbeid, og i fritiden studerte hun St. Thomas, Kirkens store filosof og teolog. Noen år senere skrev hun om denne tiden: «I tiden like før og etter min konversjon mente jeg at det å leve et religiøst høyverdilig liv betydde å oppgi alt jordisk og bare tenke på det guddommelige. Smått om senn har jeg måttet innse at det i denne verden kreves noe annet av oss, og at man selv i et kontemplativt liv ikke kan avskjære forbindelsen med verden. At det er mulig å tjene Gud med sin vitenskap, har gått opp for meg under studiet av St. Thomas, og derfor har jeg kunnet bestemme meg til igjen å ta fatt på vitenskapelig arbeid. Jeg tror til og med at jo mer et menneske lever i Gud, jo mer må hun gå ut av seg selv, inn i verden, for å bringe den Guds kjærlighet.»

Edith Stein fikk stor betydning for både elevene og søstrene i Speyer. Hun viste seg å være den fødte pedagog, samvittighetsfull og dyktig, jevn og rolig. Elever og søstre elsket henne like høyt, og én sier om henne: «For oss alle var hun et lysende eksempel. Beskjeden og enkel, nesten ubemerket, gjorde hun sin plikt, alltid like vennlig

og åpen mot alle som bad om hennes hjelp. Det var ikke få, men for andre hadde hun alltid tid. Hennes leveregel for omgang med mennesker var: «Nestens nød bryter alle lover. Det vi ellers gjør, er midler for å nå målet, men kjærligheten er selve målet, for Gud er kjærlighet.» Hun gav inntrykk av å være et menneske der tro og liv er ett, og alle understreker at hun virket mer ved det hun var, enn ved det hun sa og gjorde.

I vitenskapens tjeneste.

Arbeidet med St. Thomas tok stadig mer av Edith Steins tid, og hun ble etter hvert en efterspurt foredragsholder og skribent. De som bare kjente henne av omtale, hadde tydeligvis laget seg et bilde av en imponerende kvinne som virkelig så betydelig ut. Men hva fikk de se? En liten, uanselig skikkelse, nesten overdrevent enkelt kledd. Hun opptrådte så beskjedent og virket så ung og spinkel at arrangørene ofte fant å måtte berolige publikum: Man måtte ikke forarges. Foredragsholderen nærmet seg dog de 40! Men så snart hun begynte å tale, ble alle fengslet, ikke av gester og patos, men av innhold og form.

Til slutt måtte hun gi opp skolearbeidet for igjen å gå helt inn for vitenskapelig arbeid. Hennes åndelige fristed var nå det kjente benediktinerabbediet Beuron, og abbeden — dom Raphael Walzer — ble hennes gode venn og rådgiver.

En oversettelse av St. Thomas' «De Veritate» (Om sannheten), brakte henne anerkjennelse, ja berømmelse. Allikevel lyktes det henne ikke å få lærerstilling ved noe universitet. Nå var det vel ikke lenger det at hun var kvinne som stod i veien, men hun var jøde — og katolikk, begge deler allerede en sterk belastning. Et katolsk institutt for vitenskapelig pedagogikk ansatte henne som dosent, men oppholdet der skulle ikke bli av lang varighet. Allerede året etter kom nazistene til makten, og de sørget straks for å utelukke alle ikke-ariere fra offentlige stillinger.

Karmel.

Edith Stein var langt fra forbauset. Hun hadde lenge sett det demoniske i nasjonalsosialismen, og dens fremmarsj fylte henne med sorg. Lovene mot jødene var for henne et tegn på at Gud igjen hadde løftet hånden mot sitt folk, og hun hørte til dette folket. Hva kunne hun gjøre for å hjelpe? Hun tenkte på å søke audiens hos paven og be om en encyklika, men hadde følelsen av at det ikke var det viktigste. Hun sier: «Jeg visste at det var Kristi kors som nå ble lagt på jødefolket. De som forstod dette, måtte i alles navn beredvillig ta det opp. Det var det jeg ville gjøre, men jeg visste ennå ikke hvordan.»

(Forts. s. 46.)

Jesuittene får nye kall

Hva skjer i jesuitterordenen for tiden?

Før jul hadde Jesu Selskap sin 32. generalkongress i Rom, diskuterte sitt arbeide og gjorde opp status. På en pressekonferanse sa ordensgeneralen, pater Arrupe at ordenen ikke søker en ny identitet, «men en praktisk og apostolisk tilpasning av den identitet som St. Ignatius definerte». Blant de mange spørsmål som ble stilt av journalistene kan nevnes ett om det spesielle oppdrag pave Paul VI i 1965 ga jesuittene: det å møte ateistene. Hvordan stemmer dette overens med Vatikanets tilnærming til marxistiske regjeringer?

Arrupe medga at det var et viktig problem for generalmøtet og sa: Det er en personlig sak for hver og en av oss å bekjempe ateismen. Pavens oppdrag kan betraktes som en moderne måte å uttrykke jesuittenes plikt til å utbre troen på.

Jesuittgeneralen pekte i denne forbindelse på at det er forskjell på marxisme og ateisme. Ateisme finnes i alle marxistiske land, men marxisme er et meget videre begrep, sa han.

På spørsmål om ordensmedlemmer som er fengslet, svarte Arrupe: Såvidt jeg vet sitter bare to i fengsel i Vest-Europa, i Valencia i Spania. Men i mange land får ikke jesuittene arbeide fritt.

Når det gjelder nye kall, fremholdt pater Arrupe at det har vært nedgang i SJ som i de fleste andre religiøse ordener. Antall medlemmer er 29 500, mot hele 36 000 når tallet var på topp. Men vi får nye kall nå, sa han. I USA har vi 160 noviser, og de

som kommer er mer kvalifiserte enn før. Før kom de ofte fra gymnasiene, nå kommer de fra universitetene. Det har vært en økning av disse kall i Belgia, India og Indonesia, og man har fått rapporter om relativt god tilgang i Mexico, Chile, Brasil og Venezuela. Den tydeligste nedgangen har funnet sted i land med en gammel kristen tradisjon, mens situasjonen i Den tredje verden og i øst-europeiske land, f. eks. Polen, gir grunn til gode forhåpninger.

*

Den katolske pressen i Vest-Tyskland har idag et samlet opplag på drøyt ni millioner. De 22 bispedømmene har alle sine egne blad som utkommer hver uke og som leses av millioner.

Denne pressens oppgave, enten det gjelder bispedømmebladene eller de publikasjoner som de store katolske organisasjoner utgir er ifølge KNA-sjefen, dr. Konrad Kraemer, å gi informasjon, fremme en sunn opinion, kjempe for maksimal trykkefrihet, være et debattforum samt la Kirkens røst bli hørt i samfunnet.

*

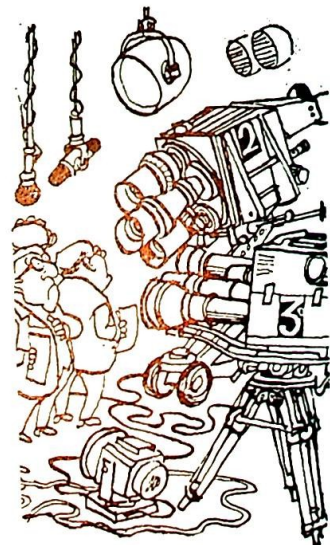
Vatikanets diplomatiske aktivitet for å hindre krig ble behandlet av erkebiskop Casaroli i et foredrag i Vatikanets radio i desember. Vi ønsker å ha vennskapelige forbindelser med alle nasjoner, sa han. Selv ikke de land som ligger lengst borte er noen unntagelse, selv om samtaler på det ideologiske plan ofte kan være så vanskelige at det nesten virker umulig å gjennomføre dem. Men en dialog om aktuelle problemer på det internasjonale nivå har for Roms vedkommende ingen andre grenser enn

slike som settes av andre nasjoner.

Når det gjelder krigstrusler, sa Casaroli at de kristne har en meget alvorlig moralsk plikt til å forsøke å motvirke de farer som truer freden. Det er denne moralske plikt som tvinger Vatikanet til å forsøke å få i stand en dialog med alle som har ansvar for folkenes skjebne. Den katolske kirke engasjerer seg åndelig og moralsk for en stabil og varig fred i verden. Vatikanet har særlige muligheter til noe slikt, fordi Kirken har mange kontakter med begge sider i forskjellige tvister. På det internasjonale plan har Kirken en spesielt stor oppgave når det gjelder utdannelsen, hjelpearbeidet og frem for alt fredsarbeidet, sa han.

*

De vesttyske katolikkenes samlet i 1974 inn mer penger enn noen sinne til de katolske hjelpeinnsatsene i u-land og diaspora-områder. Sammenlagt kom det inn langt over en halv milliard kroner gjennom de store hjelpeorganisasjonene Adveniat, Misericordias, Caritas, Missio og Bonifatiusstiftelsen.

Faste-aksjonen

(Forts. fra s. 40.)

lønningene. Som minstekrav til elevene forlangte regjeringen alminnelig skoleutdannelse og forpliktende uttalelse om at søkerne ville gå inn for moderne landbruk i fremtiden. Skolen er treårig. Av 7 lærere er de seks nigerianske. Men skolen kan bare ta 25 elever.

På grunn av den store søkning til skolen er det ønskelig å utvide den til å kunne ta opp tre ganger så mange elever som idag. I den anledning må det bygges større internat og flere klasserom, maskinparken må fornyes og nytt anlegg installeres i de nye bygninger. Lærerstaben må utvides og nye lærerboliger bygges. Det må kjøpes inn mere kveg, mere land må dyrkes opp o.s.v.

Finansieringen av hele utviklingsplanen for skolen beløper seg til US \$ 228.000,—. Denne utviklingsplanen kan gjennomføres i løpet av 1975/76.

Når det gjelder driften av skolen forventes det at den nigerianske Stat dekker utgiftene til lærerpersonale og at andre driftsutgifter vil bli dekket av inntektene på gårdsdriften.

Under forutsetning av at hele Fasteaksjonen 1975 eller kr. 307.800,— tilfaller dette prosjektet, har Caritas Norge søkt NORAD om et investeringstilskudd på kr. 923.400,—:

N.kr. 307.800,— = US \$ 57.000,—
N.kr. 923.400,— = US \$ 171.000,—
N.kr. 1.231.200,— = US \$ 228.000,—

Dette er utregnet etter kurs 5,40.

Landbruksprosjektets leder i Ogoja er Utviklingsleder Pater William O'Carroll.

Vi gjør oppmerksom på at hele Fasteaksjonen 1975 tilfaller dette prosjektet, uansett om NORAD innvilger den investeringsstøtten det er søkt om. Får en ikke støtte fra NORAD blir det opp til bispedømmet i Ogoja i samarbeid med Caritas Norge å avgjøre hvilken del av utviklingsplanen skal realiseres for Fasteaksjonens midler.

Vi håper på et godt resultat her i Norge. Som alle vet, er Danmark i en meget vanskelig økonomisk situasjon med stor arbeidsløshet. Desto hardere bør vi ta i her i Norge for at vi kan nå det målet vi har satt oss og som vi har garantert for overfor NORAD. Giroblankett blir tilsendt alle katolske familier med «Broen» i begynnelsen av mars.

HARALD TAXT
Caritas-leder

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

KR. 50,— PR. AR

HVER 14. DAG

Vår kjære søster
Dagoberta de Vries

døde i Holland, i vårt hvilehjem
i Ryckholt den 10de januar.
Lutret ved et smertefullt sykeleie
kunne hun møte sin Frelser.

Vi anbefaler henne i alles forbønn.
St. Karl Borromeussøtrene.

Til de av våre kunder som har spurt etter Mester Eckehart: Taler og Traktater, kan vi meddele at det har lyktes oss å få tak i noen få eksemplarer fra Dreyers kulturbibliotek.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S
Akersv. 5 - Oslo 1

La oss hjelpe
Dem når De skal ut
og reise -
VI KAN DET!

Avd. Cooks,
Tordenskioldsgt. 6, Oslo 1
Tlf. (02) 42 59 20.
Kontorer også i Bergen -
Kongsberg - Stavanger -
Sundalsora - Stord.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke		
Bispegården	}	Arendal
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Hammerfest
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Hønefoss
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Lillestrøm
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Tromsø
St. Mikals prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Trondheim
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Tønsberg
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	
St. Olavs Kirke, Bispegården		
St. Olavs Kirke	}	
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik	}	

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

Edith Stein

FORTS. FRA SIDE 43

Det ble ikke noe av audiensen, og hennes brev til paven førte ikke til noen encyklika. Og hun måtte tenke på fremtiden. I utlandet kunne hun vel finne en stilling, men — var nå ikke endelig tiden inne til å gå i kloster? Helt siden konversjonen i 1921 hadde Edith Stein lengtet etter dette, men av hensyn til moren ville hun vente. Hennes åndelige rådgivere mente dessuten at hun hadde så meget å gi at det ville være synd om hun skulle grave ned sine talenter bak klostermurene. Og Edith føyde seg, enda det stadig falt henne vanskeligere, og hun til slutt følte seg som en fremmed i verden. Men nå... endelig var svaret ja!

Både i Ediths familie og ellers var det enkelte som mente at hun ved dette skritt ville skille seg enda mer fra sitt lidende folk, for å redde seg selv bak klostermurene. Men hun selv var nå blitt viss på at det var slik hun skulle vise sin solidaritet med jødefolket og at det var på denne måten hun skulle bære sin del av Kristi kors. Og dessuten — hun tvilte ikke på at nazistene ville greie å finne henne også i Karmelklosteret.

Menneskelig sett var dette et vågestykke, men Edith lot ikke engang til å tenke på det eller sørge over alt hun måtte gi avkall på. Uten å nøle fulgte hun sin Herre, og prøvde ikke å få vite på forhånd hvor veien kom til å gå. Og alle dystre forutanelser ble gjort til skamme. Hun ikke bare tilpasset seg klosterlivet, men det var åpenbart for alle at hun var der hun hørte hjemme. Men hun glemte ikke sine, og hun glemte ikke sitt folk, som fikk det stadig vanskeligere. Edith var ikke i tvil om hvor det bar hen, og ved valget i 1938 prøvde hun å oppflamme sine søstre til å stemme mot Hitler. Hun som ellers var så mild og behersket, sprutet ild. Hitler var Guds fiende og ville trekke Tyskland med seg ut i en avgrunn av djevleskap, erklærte hun.

Ved dette valget ble hennes jødiske avstamning oppdaget, og hun begynte igjen å tenke på å reise ut av

landet. Man skrev til et Karmelkloster i Holland, og ved nyttårstid fikk hun dra dit.

Siste etappe.

Søstrene i Echt tok imot nykomlingen med åpne armer, og det varte ikke lenge før hun var helt hjemme blant dem. Edith Stein fortsatte sitt stille liv i bønn og arbeid, og skrev denne siste tiden uførtredent på sin bok om Johannes av Korset. Hun så forfølgelsen nærme seg etter hvert som Hitlers hærer trampet frem over Europa-kartet, og hun forberedte seg på ny flukt, denne gang til Sveits. Men da hun ikke ville skilles fra sin søster Rosa, som var kommet til henne, og man ville ordne alt ad lovlig vei, så tok forberedelsene en uendelig tid. Byråkratiet sover dessverre heller ikke i nødens stund. Gestapo begynte å bli foruroligende interessert, men alt så likevel ut til å gå i orden da slaget kom i begynnelsen av august 1942. De katolske biskoper i Holland hadde skrevet et meget skarpt og utvetydig hyrdebrev mot jødeforfølgelsene, og som svar arresterte Gestapo alle jødiske klosterfolk i Holland, omkring 300. Hvor det ble av dem, visste ingen, og man var lenge i tvil om Edith Steins skjebne.

Til slutt, i 1950, kom den offisielle erklæringen om at begge søstre Stein hadde funnet døden i gasskamrene i Auschwitz 9. august 1942, bare en uke etter arrestasjonen. Edith Steins legemlige martyrium ble altså ikke langt, men hva hun har lidd åndelig gjennom mange år, vet ingen. Som hun hadde ønsket, fikk hun følge sin Herre til veis ende.

Edith Stein var født på den store jødiske forsoningsdag. Hun døde som martyr både for sitt folk og for Kristus. Hun, mer enn noen annen, skulle kunne lede og inspirere arbeidet for en bedre forståelse mellom jøder og kristne i dag.

Karin Gullerud-Johansen O.P.

ST. OLAV

Redaktøren treffes hver dag enten på (02) 20 72 26 eller på (02) 28 95 18.

Postadressen er Akersvn. 5, Oslo 1.

Katolikker og jøder

FORTS. FRA SIDE 39

Undervisning og oppdragelse.

Dokumentet slår fast at selv om man i de siste år har fått en bedre forståelse av jødedommen og av dens forhold til kristendommen, så står et stort arbeid igjen. Da er det en del kjensgjerninger vi må huske:

— Det er den samme Gud som taler i både den gamle og den nye pakt.

— På Jesu og apostlenes tid omfattet jødedommen flere ulike retninger og mange åndelige, religiøse, sosiale og kulturelle verdier.

— Man må ikke se Det gamle

testamente og den jødiske tradisjon som bygger på det, i motsetning til Det nye, slik at jødisk religion synes basert utelukkende på rettferdighet, frykt og lovtrelldom, uten kall til kjærlighet til Gud og nesten. Det stemmer ikke med Bibelen selv.

— Jesus, hans apostler og en stor del av de første disiplene tilhørte jødefolket. Da Jesus åpenbarte seg som Messias og Guds sønn, bærer av evangeliet, presenterte han seg som den som oppfyller og fullender den tidligere åpenbaring. Til tross for det helt nye i Kristi budskap, støttet han seg ofte til Det gamle testaments lære. Det nye testamente er dypt preget av Det gamle.

— Når det gjelder rettergangen mot Jesus og hans død, minnet Konsilet om at «ansvaret for det som ble begått under hans lidelse, ikke kan tillegges alle de jøder som levde den gang, og heller ikke jødene i vår egen tid.»

— Jødedommens historie var ikke slutt med Jerusalems ødeleggelse, selv om dens betydning er blitt en annen etter Kristi komme.

Opplysning om disse spørsmål er viktig på alle trinn i kristen undervisning og oppdragelse. Man må især lære seg til å se kritisk på lærebøker til kristendomsundervisning, historiebøker og massemedia (presse, radio, film, fjernsyn). Pedagoger på alle trinn må få grundig utdanning, så de kan bruke disse hjelpemidlene riktig.

Fagfolk, særlig i bibelforskning, teologi, historie og sosiologi, oppfordres til å studere jødedommen og jødisk-kristne forhold. Der det er mulig, vil man opprette lærestoler for slike studier og samarbeide med jødiske lærde.

Samarbeid på det sosiale område.

Både jødisk og kristen tradisjon, som er grunnlagt på Guds ord, lærer at mennesket som er skapt

i Guds bilde, har en umistelig verdi. I begge religioner viser kjærligheten til Gud seg i virke til menneskehetens beste. Derfor skulle kristne og jøder kunne arbeide sammen for sosial rettferd og fred, og slikt samarbeid gjør meget til å fostre gjensidig forståelse og aktelse.

Kommisjonen konkluderer med å si at Konsilet har stukket ut den vei man må gå for å skape et sant brorskap mellom jøder og kristne, men at det er langt frem. Imidlertid er det et så viktig spørsmål at man ikke kan skyve det fra seg, for det angår Kirken som kirke — også der det ikke finnes noe jødisk samfunn. Spørsmålet har dessuten en økumenisk side, for når de kristne vender tilbake til sin tros kilder og opphav, føres de nærmere hverandre.

Biskopene vet best hva som kan gjøres på det pastorale område, heter det, om det er best å opprette kommisjoner eller utnevne enkeltpersoner til å arbeide med problemene. Kirkens spesialkomisjon for religiøse forbindelser med jødene har som oppgave å stå til tjeneste, skaffe informasjon og hjelpe til å sette Konsilets tanker ut i livet.

K.G.J.

T. S. JACOBSEN BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

Tlf. 21 69 06

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Stortings pl. 7 — Oslo 1

Telefon

(02) 33 36 24
33 55 25

Telegr.adr.:
Rustfriknut

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN

Gladsvel 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

E. Sunde & Co. Røploggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG

Ulvenveien 89, Økern, Oslo 5. Tlf. 67 77 83

VAREOPPTELLING

Det er blitt noe av et slagord: Filmkunsten befinner seg i en «bølgedal» som allerede er noen år gammel, ikke bare den store publikumstreffer men den «seriøse» film av klasse etterlyses. Det tales vedholdende om krise både kvalitetsmessig og økonomisk, og den er internasjonalt. Og sikkert er det, at et blikk på januar-repertoaret i år ikke akkurat får øynene til å funkle, tilbudet er tynt i alle genrer — spekket med et par dessverre for velkjente repriser. Har det midtvinterstid vært så magert før? Og var julepremierene egentlig på høyden med hva de har vært tidligere?

Film er et hastig og fremadvendt forbruk. Bare få verker huskes ut over lanseringsåret, forøvrig blir det «Hvor er snøen som falt i fjor?» Det vanlige publikum interesserer seg vel lite for kurver og utviklingstendenser i filmtilbudet fra år til år, ut over den vage følelse av at det tynnes ut. Var det egentlig bedre forrige vinter? Det var visst det, et raskt blikk på sesongen 73/74 gir unektelig inntrykket av et jevnere nivå, med enkelte topper, hva mer eller mindre «seriøs» film angår. Denne anmelder (som selvfølgelig ikke kan ha noe selv tilnærmet fullstendig overblikk, det kan ikke engang de profesjonelle heltidsanmeldere), minnes i det minste to norske filmer av utvilsom profil: Erik Solbakkens filmatisering av Tarjei Vessass' «Kimen», og Arnljot Bergs «Bobbys krig», skildringen av et par okkupasjonsskjebner. Av de utenlandske er det flere som lar seg nokså skarpt erindre ett år senere, en ganske god slitasjeprope. «Avdøde advarer» (*Don't look now*) var en fin britisk stemningsfilm med Julie Christie og Donald Sutherland, om et ungt ektepar som mister et barn ved drukning og forfølges av sjokket fra England til Venezia. «Blodig bryllup» var franskmannen Claude Chabrols kriminal-realisme på sitt mest borende (fine prestasjoner av Stéphane Audran og Michel Piccoli i hovedrollene). Franco Zeffirellis Franciskus-film

«Brother Sun, Sister Moon» var storlagent fotografert, men kanskje noe for emmen i poesien. Svenskenes utvilsomme grep på den gode barnefilm (som i år med «Fimpen» — en festlig fotball-ønskedrøm hos en seks-åring), ble klart synlig i Olle Hellboms «Emil og grisungen». Den britiske «Et dukkehjem» (etter Ibsen) var «filmet teater», men for et teater, med Claire Bloom som Nora. Den franske «Gislene er vårt problem» (*Étât de siege*) bekreftet Costa-Gravas' glimrende evner som politisk forkynner, etter «Z», fra oberstenes Hellas, kom nå en skildring av CIA's virksomhet i Sør-Amerika som var breddfull av spennning og harme. «Hitlers siste dager» gav Alec Guinness (fremragende maskert) er karakterrolle av format som Der Führer, men ble som spillefilm for dokumentarisk for tung. «Ingen røk uten ild» var André Cayatte's sinte skildring av politisk korrupsjon og personforfølgelse i en fransk provinsby. Norman Jewisons filmutgave av «Jesus Christ Superstar» var oppfinnsom og teknisk dyktig. I den britiske «Leiesvennen» (*The Hireling*) gav Robert Shaw og Sarah Miles et ganske fint kammerspill som en nevrotisk og ensom adelsfrue og hennes aktglade chauffør. François Truffauts «Nattefekt» (*La nuit américaine*) var en morsom og hengiven skildring av selve filmyrkets mange pussigheter, livet «bak kamera» i et forrykende rot frem mot den ferdige film. «Når kjærligheten dør» (*Le Chat*) gav veteranen Jean Gabin en god karakterrolle i ensomt vemod, «O Lucky Man» av den beskt satiriske britten Lindsay Anderson var en virkningsfull collage over den uskyldige unge mann (Malcolm McDowell) som møter klatresamfunnets mange fristelser og fort lærer seg de rette inngangsdører og bukk. Den amerikanske «Paper Moon» var en festlig skildring av et barn

(Tatum O'Neal) som tøft tar luven fra sin far (både i filmen og i virkeligheten) Ryan O'Neal, en loslott dørselger i nødsårenes USA. Filmingen av «Papillon» rommet noen gode skuespiller-prestasjoner (Steve McQueen, Dustin Hoffman), men fylte vel ikke helt bokens dimensjon. «Sjakalen» var en glimrende thriller fra virkeligheten, om et mordforsøk på de Gaulle. Edward Fox som den kaldt arbeidende leiemorderen ble overtruffet av Fred Zinnemans suverene regi og *build up*. «Sunder — et streif av håp» (Regi Martin Ritt) var en av årets vakreste og menneskeligste filmer: En enkelt fortalt historie om en fattig negerfamilie i Sørstatene sett gjennom en tenårings øyne, monumental i sin verdighet og varme. «Spillet er slutt» (*Sleuth*) var en film med engelsk teatersuksess, en kriminalsatire i raffinert stil og med virtuos forstillingskunst av topper som Laurence Olivier og Michael Caine. Og selvfølgelig: Årets internasjonale blinkskudd «Stikket» (*The Sting*), med Paul Newman og Robert Redford — regi George Roy Hill. Ingmar Bergmans «Viskningar och rop» var neppe hans beste, men også det sekundære er hos ham like mye for filmhistorien som for spilleåret: I særklasse.

Spredt ut over ett år, omgitt av mye som bare var likegyldig fyllmasse, ble det kanskje allikevel ikke så lite?

Tilslutt: I en oversikt leser jeg titlene på de ti filmer som innbragte mest i Norge i 1973, dens slagside er vel åpenbar for de filminteresserte, ikke mye å rope hurra for: «Kjære lille Norge», «Siste tango i Paris», «A Clockwork Orange», «Jesus Christ Superstar», «The Getaway», «SOS Poseidon», «Når villdyret våkner», «Slå til karer!», «Motorvei på sengekanten», «Jentespranget».

Akkja.

Vikar.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Medredaktør: Karin Gullerud-Johansen O.P.

Medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 95 18.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 50 pr. år. Kr. 25 pr. ½ år. Utlandet kr. 60.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.